

Προς:

Βουλευτές Χανίων, Ρεθύμνου, Ηρακλείου, Λασιθίου
Δημάρχους Χανίων, Αποκόρωνας, Ρεθύμνου, Αμαρίου, Μυλοποτάμου, Μαλεβιζίου
Περιφερειάρχη Κρήτης, Αντιπεριφερειάρχη Περιβάλλοντος κ' Αντιπεριφερειάρχη Π.Ε. Χανίων
Περιφέρειας Κρήτης
Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κρήτης

Θέμα: Ενημέρωση για την πρόοδο υλοποίησης της Γραμμής Μεταφοράς Χανιά-Δαμάστα στο πλαίσιο της ηλεκτρικής διασύνδεσης της Κρήτης με το ηπειρωτικό σύστημα

Αξιότιμοι Κύριοι / Αξιότιμες Κυρίες,

Σε συνέχεια της δια ζώσης ενημερωτικής συνάντησης που έλαβε χώρα στο Ηράκλειο στις 13.03.2024, των συνεδριάσεων που διοργάνωσε η Επιτροπή Περιβάλλοντος και Χωροταξίας της Περιφέρειας Κρήτης στις 20.06.2024 και 18.10.2024 με τη διαδικτυακή συμμετοχή εκπροσώπων του ΑΔΜΗΕ, και με αφορμή τα ερωτήματα που έχουν κατατεθεί στη Βουλή σχετικά¹ τους τελευταίους μήνες, επιθυμώ να σας ενημερώσω για τη Νέα Γραμμή Μεταφοράς (ΓΜ) Υψηλής Τάσης 150 kV Χανιά-Δαμάστα και τις συνέπειες που επιφέρει η σοβαρή καθυστέρηση της έκδοσης περιβαλλοντικών όρων στην πορεία υλοποίησης του έργου και κατ' επέκταση στην ενεργειακή ασφάλεια της Κρήτης.

Η Νέα ΓΜ προβλέπεται να κατασκευαστεί στο πλαίσιο λειτουργίας της ηλεκτρικής διασύνδεσης της Κρήτης με το ηπειρωτικό σύστημα. Όπως έχει αναλυτικά εξηγηθεί, δύο είναι οι βασικοί λόγοι για τους οποίους, κατόπιν ενδελεχούς εξέτασης των εναλλακτικών λύσεων, κρίθηκε ως βέλτιστος ο τωρινός σχεδιασμός και δεν προκρίθηκε η λύση της κατασκευής πλήρους υπόγειου ή υποβρύχιου (υποθαλάσσιου) καλωδίου.

Πρώτον, η εξάντληση των περιθωρίων υπογειοποίησης στην Κρήτη λόγω της πρωθύστερης υπογειοποίησης όλου του χερσαίου τμήματος (~35 χλμ.) του καλωδίου της διασύνδεσης της Κρήτης με την Πελοπόννησο, από το σημείο προσαιγιάλωσης έως τον Υποσταθμό (Υ/Σ) των Χανίων. Τυχόν υπέρβαση των ορίων υπογειοποίησης ή υποβρυχιοποίησης θα οδηγούσε σε μεγάλη αύξηση των τάσεων στο ηλεκτρικό σύστημα της Κρήτης, εγκυμονώντας σοβαρούς κινδύνους για την ακεραιότητα και την ορθή λειτουργία του εξοπλισμού υψηλής τάσης του ηλεκτρικού συστήματος.

Δεύτερον, το ιδιαίτερο γεωλογικό ανάγλυφο της Κρήτης. Σε περίπτωση βλάβης ενός υπόγειου καλωδίου τέτοιου μήκους, ο εντοπισμός του σφάλματος αλλά και η αποκατάστασή του θα αποβούν εξαιρετικά χρονοβόρες (απαιτούν τη διακοπή ρεύματος για ημέρες ή και εβδομάδες), προκαλώντας επίσης σοβαρή όχληση στο οδικό δίκτυο. Στην περίπτωση δε που το καλώδιο είναι υποβρύχιο, προϋπόθεση για την αποκατάσταση της βλάβης αποτελεί η διαθεσιμότητα των κατάλληλων πλωτών

¹ 2993/02.02.2024, 1668/17.04.2024, 4550/26.04.2024, 6585/09.09.2024, 1393/16.09.2024

μέσων και εξειδικευμένων συνεργείων, ενώ η ίδια η πόντιση απαιτεί σημαντικό όγκο υποβρύχιων εκσκαφών για τον ενταφιασμό και την προστασία του καλωδίου.

Η υλοποίηση της Νέας ΓΜ Χανιά-Δαμάστα χρειάζεται τη σύμφωνη γνώμη των τοπικών κοινωνιών. Αν οι τοπικές κοινωνίες δεν συναινέσουν στην κατασκευή του έργου, τότε ο ΑΔΜΗΕ δεν θα μπορέσει να το υλοποιήσει. Σας ζητώ λοιπόν να παράσχετε στον ΑΔΜΗΕ την αναγκαία στήριξη, ώστε η πλάστιγγα να γείρει προς τη θωράκιση της ενεργειακής ασφάλειας της Κρήτης και όχι προς την επικράτηση αβάσιμων ανησυχιών.

Η επίπτωση των πυλώνων στην υγεία των πληθυσμού είναι αβάσιμη ανησυχία. Το αποδεικνύουν επιστημονικές εκθέσεις, όπως αυτή του 2009 με τίτλο «Ανακατατάξεις δικτύου 150 kV και νέες γραμμές 400 kV στο Νομό Αχαΐας-Τα ηλεκτρικά και τα μαγνητικά πεδία ως περιβαλλοντικοί παράγοντες» των Τσανάκα, Δ., Μίμου, Ε., Τζινευράκη, Α., Τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών & Τεχνολογίας Υπολογιστών, Παν/νιο Πάτρας και, πιο πρόσφατα, του 2018 με τίτλο «Το ηλεκτρικό και το μαγνητικό πεδίο γραμμών υψηλής τάσεως του Ελληνικού Συστήματος ως περιβαλλοντικοί παράγοντες» των Τσανάκα, Ε., Τζινευράκη, Α., Τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών & Τεχνολογίας Υπολογιστών, Παν/νιο Πάτρας. Ο ΑΔΜΗΕ δεσμεύεται μάλιστα, κατά την λειτουργία του έργου, να διενεργεί επιτόπιες μετρήσεις της ακτινοβολίας κατά τρόπο απολύτως διαφανή. Την ίδια στιγμή η Νέα ΓΜ δεν κατασκευάζεται για να εξυπηρετήσει σχέδια ανάπτυξης αιολικών πάρκων, όπως έχει αποδείξει ο ΑΔΜΗΕ προσκομίζοντας τα απαραίτητα στοιχεία.

Οι λόγοι για τους οποίους ο ΑΔΜΗΕ σχεδιάζει την κατασκευή της Νέας ΓΜ Χανιά-Δαμάστα είναι η **ασφάλεια του ηλεκτρικού συστήματος της Κρήτης και η μείωση της ανάγκης για ισχύ τοπικά, η οποία βασίζεται στη λειτουργία μονάδων ηλεκτροπαραγωγής (Η/Ζ) με μαζούτ**. Με αυτό το νευραλγικής σημασίας έργο θα ενισχυθεί το σύστημα της Κρήτης και θα λειτουργεί απρόσκοπτα και με ασφάλεια σε καθεστώς διασύνδεσης με το ηπειρωτικό σύστημα, διευκολύνοντας ταυτόχρονα την απόσυρση των ρυπογόνων εργοστασίων.

Χωρίς τη Νέα ΓΜ, η διασύνδεση Κρήτης-Αττικής θα μπορεί να αξιοποιηθεί μόνο μερικώς. Αναλυτικότερα, η πλήρης λειτουργία των ηλεκτρικών διασυνδέσεων της Κρήτης με την Πελοπόννησο (σε λειτουργία ήδη από το 2021) και με την Αττική (σε λειτουργία το 2025) θα τροφοδοτεί την Κρήτη με συνολικό φορτίο 800 MW. Σημειωτέον ότι το καλοκαίρι του 2024 το μέγιστο φορτίο (αιχμή) ηλεκτρικής ενέργειας στην Κρήτη κυμάνθηκε στα 735 MW, ενώ το 2023 ξεπέρασε τα 770 MW.

Προκειμένου να μπορούν τα 800 MW να απορροφηθούν τοπικά, θα πρέπει μεγάλες ποσότητες ισχύος να μπορούν να διακινούνται απρόσκοπτα και με ασφάλεια μεταξύ των σημείων όπου καταλήγουν οι δύο διασυνδέσεις, δηλαδή του Υ/Σ Χανίων (μικρή διασύνδεση με Πελοπόννησο) και του Υ/Σ Δαμάστας (μεγάλη διασύνδεση με Αττική). Η νέα ΓΜ 150 kV διασφαλίζει ακριβώς αυτό.

Για παράδειγμα, αν για τον οποιοδήποτε λόγο διακοπεί η λειτουργία της μικρής διασύνδεσης, επαρκείς ποσότητες ενέργειας θα μπορούν να φτάσουν στα Χανιά μόνο μέσω της Νέας ΓΜ. Η Νέα ΓΜ λοιπόν δεν είναι ξεκομμένο έργο που σχεδιάζεται, όπως λέγεται, με σκοπό τη σύνδεση μελλοντικών αιολικών πάρκων σε αυτήν, αλλά αποτελεί τμήμα και διασφαλίζει την απρόσκοπτη λειτουργία του ευρύτερου έργου της διασύνδεσης της Κρήτης με το ηπειρωτικό σύστημα. **Επομένως, είναι λόγοι ενεργειακής ασφάλειας και ανάγκης για σταδιακή απόσυρση των παλαιών ρυπογόνων μονάδων που καθιστούν επιτακτική την κατασκευή της Νέας ΓΜ Χανιά-Δαμάστα.**

Ωστόσο, αυτή τη στιγμή βρισκόμαστε μπροστά στον σοβαρό χρονικό εκτροχιασμό του έργου. Σύμφωνα με το αρχικό χρονοδιάγραμμα, όπως έχει συμπεριληφθεί στο Δεκαετές Πρόγραμμα Ανάπτυξης του ΑΔΜΗΕ, η Απόφαση Έκδοσης Περιβαλλοντικών Όρων (ΑΕΠΟ) προβλεπόταν για τον Ιανουάριο του 2024 και η ολοκλήρωση της κατασκευής της Νέας ΓΜ για το τέλος του 2026. Εντούτοις, έως σήμερα η ΑΕΠΟ εκκρεμεί, συμπαρασύροντας όλα τα επόμενα στάδια του έργου, π.χ. απαλλοτριώσεις κλπ., σε μεταγενέστερο χρόνο.

Έτσι οδηγούμαστε στο εξής παράδοξο: η κατασκευή της ηλεκτρικής διασύνδεσης της Κρήτης με την Αττική να έχει ολοκληρωθεί και μάλιστα σε χρόνο ρεκόρ -μόλις 4,5 χρόνια- και υπό ιδιαίτερα αντίξοες συνθήκες (κρίση τιμών ενέργειας και διάρρηξη της εφοδιαστικής αλυσίδας παραγωγής καλωδίων παγκοσμίως λόγω της πανδημίας COVID και της εισβολής της Ρωσίας στην Ουκρανία), και εντός του 2025 να αναμένεται η εμπορική της λειτουργία, ενώ η υλοποίηση της Νέας ΓΜ να καθυστερεί δραματικά.

Σε περίπτωση που η Νέα ΓΜ συνεχίζει να μην κατασκευάζεται ή εν τέλει ακυρωθεί, και η Κρήτη, ούσα διασυνδεδεμένη με το ηπειρωτικό σύστημα, «χάσει» παροδικά μια εκ των δύο διασυνδέσεων της (με την Πελοπόννησο ή την Αττική), τότε ο ΑΔΜΗΕ ως Διαχειριστής δεν θα είναι σε θέση να εγγυηθεί ότι μπορούν να ικανοποιηθούν με ασφάλεια τα υψηλά φορτία που εμφανίζονται στο νησί, ιδίως σε περιόδους θερινής αιχμής. Προφανώς, ένα τέτοιο ενδεχόμενο θα θέσει σε κίνδυνο την ευστάθεια του συστήματος, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για την εξυπηρέτηση των κοινωνικών αναγκών και της τοπικής οικονομίας της Κρήτης.

Με βάση τα παραπάνω, παρακαλούμε για την έκδοση της Απόφασης Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων από την Αποκεντρωμένη Διοίκηση Κρήτης, η οποία, βάσει χρονοδιαγράμματος, έπρεπε να είχε ολοκληρωθεί τον Ιανουάριο του 2024. Η έκδοση της εν λόγω απόφασης αποτελεί κρίσιμο και καθοριστικό ορόσημο για τα επόμενα βήματα που είναι οι απαλλοτριώσεις και η έναρξη της κατασκευής του έργου. Όσο υπάρχει καθυστέρηση, οι πιθανότητες εκτεταμένων διακοπών ρεύματος στην Κρήτη αυξάνονται.

Με εκτίμηση,

Μανούσος Μανουσάκης
Πρόεδρος & Διευθύνων Σύμβουλος